

C. Senatosu İdare Âmirleri ve 301 arkadaşının, 9.7.1961 tarihli ve 334 sayılı T. C. Anayasasının 82 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi ve Anayasa Komisyonu raporu (2/524)

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Anayasa'nın 82 nci maddesinin değiştirilmesine dair olan kanun teklifi ilişikte sunulmuştur. Gereğinin yapılmasına müsaadelerinizi saygıyla arz ederiz.

25 . 5 . 1971

C. Senatosu Kars Üyesi

Z. *Ayrim*
Gümüşane
A. *Cilâra*
Sivas
A. *Altay*
Zonguldak
A. *Demir Yüce*
Denizli
A. *Kemal Turgut*
Diyarbakır
A. *Erdoğan*
Bursa
C. *Ortaç*
Kontenjan
C. *Madamoğlu*
Konya
F. *Özlen*
Samsun
F. *Tevetoğlu*
Muğla
H. *Menteşeoğlu*
Kontenjan
H. *Dener*
Kayseri
H. *Kalpakoğlu*
Nevşehir
İ. *Ş. Atasâğun*
Aydın
İ. *C. Ege*
Kontenjan
L. *Akadlı*
Ankara
M. *Vural*

C. Senatosu İzmir Üyesi

N. *Mirkelemanoğlu*
Mardin
A. *Bayar*
Maras
A. *Karaküçük*
Bolu
A. *Yılmaztürk*
Trazon
A. *Şakir Ajanoğlu*
Ordu
B. *Sıtkı Baykal*
Elâzığ
C. *Ertuğ*
Tekirdağ
C. *Tarlan*
Erzincan
F. *Baysoy*
Konya
F. *Hahcı*
Malatya
H. *Özer*
Kontenjan
H. *Aydiner*
Sivas
H. *Öztürk*
Gaziantep
İ. *T. Kutlar*
Ankara
İ. *Yetiş*
Kocaeli
L. *Tokoğlu*
Çorum
M. *Ş. Özçetin*

Tabii Üye

M. *Yurdakuler*
Siirt
A. *Kavak*
Afyon Karahisar
A. *Karayiğit*
Kırklareli
A. *Alkan*
Bingöl
A. *Hikmet Yurtsever*
İzmir
B. *Belser*
Aydın
C. *Çoşkun*
Balıkesir
C. *İnkaya*
Kontenjan
F. *Cemal Erkin*
Çankırı
G. *Titrek*
Urfa
H. *Oral*
Denizli
H. *Atmaca*
Niğde
H. *Avni Göktürk*
Muğla
İ. *Karaöz*
Niğde
K. *Bayhan*
İçel
L. *Bilgen*
Ankara
M. *Ulusoy*

- Kastamonu
M. Çamlıca
Antalya
M. A. Tebin
İstanbul
M. H. Berkol
Bilecik
M. O. Tuğrul
Adana
M. Y. Mete
Sakarya
M. Tıgıl
İzmir
N. Çaçatay
Sivas
N. Ertürk
İzmir
O. Kor
Erzurum
O. Alihocagil
Konya
O. N. Canpolat
Samsun
R. Rendeci
Manisa
R. Tunakan
Çorum
S. Yalçuk
Gaziantep
S. Tanyeri
Tabii Üye
S. O'Kan
İçel
T. Öz dolay
Bolu
T. Y. Gülez
Tabii Üye
V. Ersü
Samsun
N. Yavuz Kurt
Çorum
A. Güler
Trabzon
A. İ. Birincioglu
Zonguldak
A. Güner
Adana
A. Topaloğlu
İsparta
A. İ. Balım
- Balıkesir
M. Güler
Zonguldak
M. A. Pestilci
Edirne
M. N. Ergeneli
Adıyaman
M. S. Turanlı
İzmir
M. Bozoklar
Çanakkale
N. Altan
Balıkesir
N. Sarlıcalı
Balıkesir
N. Demirel
Bitlis
O. Kürümoğlu
Sakarya
O. Salıhoğlu
Eskişehir
Ö. Ucuzal
Trabzon
R. Zaloğlu
Giresun
S. Orhon
Erzurum
S. Hatunoğlu
Elâzığ
S. Hazerdağı
Bursa
Ş. Kayalar
Zonguldak
T. R. Baltan
Ankara
T. Kapanlı
Ankara
Y. Köker
Artvin
A. Naci Budak
Mardin
A. Türk
Muğla
A. Buldanlı
Ankara
A. S. Hiçerimez
Bursa
A. Türkel
Muğla
A. Döğerli
- Konya
M. Varışlı
Uşak
M. F. Atayurt
Adana
M. N. Âdemoğlu
Afyon Karahisar
M. K. Karaağaçhoğlu
Hatay
M. Deliveli
Sinop
N. İnebeyli
Malatya
N. Akyurt
Manisa
O. Karaosmanoğlu
Manisa
O. Süersan
Rize
O. M. Agun
Burdur
Ö. F. Kınaytürk
Samsun
R. Iştan
Yozgat
S. Artukmaç
Bursa
S. Ural
Ordu
S. Açar
Ordu
Ş. Köksal
Kontenjan
T. Sökmen
Kontenjan
V. Güvenç
Afyon K.
Y. K. Şenocak
Giresun
A. İzmen
Zonguldak
A. Nihat Akın
Bolu
A. Çakmak
Trabzon
A. Şener
Hakkâri
A. Zeydan
Kütahya
A. Erbek

Adana
A. R. Güllüoğlu
Afyon Karahisar
A. İ. Ulubahşi
Adana
A. Türkeş
Ordu
A. Topaloğlu
Konya
B. Dağdaş
Sakarya
B. T. Boztepe
Diyarbakır
B. Eğilli
Yozgat
C. A. Sungur
Kırşehir
C. Eroğlu
İçel
Ç. Yılmaz
Manisa
E. Akça
Nevşehir
E. Kıralkoğlu
Van
F. Türkoğlu
Bolu
H. İ. Cop
Erzincan
H. Çetinkaya
Antalya
H. A. Gülcan
Kırklareli
H. Korkut
Kayseri
H. Nakiboğlu
Sinop
H. Biçer
Erzincan
H. Atabeyli
Tokat
H. Abbas
Samsun
H. Özalp
Giresun
İ. K. Naiboğlu
Konya
İ. Kabadayı

Elâzığ
A. R. Septioğlu
İzmir
A. N. Üner
Çorum
A. Topçuoğlu
Maras
A. İmamoğlu
Urfa
B. Karakeçili
Bursa
B. Küntay
Kırklareli
B. Arda
Bursa
C. Külâhlı
Balıkesir
C. Bilgehan
Gaziantep
E. Ocak
Kayseri
E. Turgut
Adana
F. Güleç
Erzurum
G. Karaca
Ordu
H. Maden
Diyarbakır
H. Değer
İstanbul
H. Güngör
Kastamonu
H. Tosyalı
Çankırı
H. Dağlı
Manisa
H. Okçu
Nevşehir
H. Başer
Zonguldak
H. Baytürk
Hatay
H. Özkan
Antalya
İ. Ataöv
Çorum
İ. Tombuş

Adıyaman
A. A. Turanlı
Hatay
A. Yılmaz
Ordu
A. Bodur
Ankara
A. Yalçın
İstanbul
B. Ersoy
Samsun
B. Uzunoglu
İzmir
B. Asutay
Ordu
C. Ekinci
Manisa
C. S. Gümüspala
Rize
E. Y. Akçal
Mardin
E. K. Aybar
Kütahya
F. Azmioğlu
Sakarya
G. Hun
Antalya
H. Akçalkoğlu
Afyon K.
H. Dinçer
Denizli
H. Korkmazcan
İstanbul
H. Türkay
Giresun
H. İpek
Denizli
H. Oral
Kars
L. Aküzüm
Niğde
H. A. Kavurmacioğlu
Ankara
İ. S. Hatipoğlu
İzmir
İ. Gürsan
Denizli
İ. Açıkalm

Edirne
i. Ertem
Samsun
i. Yalçınar
Samsun
K. Evliyaoğlu
Çanakkale
K. Bağcıoğlu
Kars
K. Kaya
Tunceli
K. Aral
İgel
M. Arıkan
Trabzon
M. Arslantürk
Afyon K.
M. R. Çerçel
Kütahya
M. Ersoy
Balıkesir
M. N. Sandıkçıoğlu
Trabzon
M. A. Oksal
Kayseri
M. Yüceler
Çanakkale
M. H. Önür
Muğla
M. Akarca
Kars
M. Doğan
Giresun
M. K. Çilesiz
Gümüşane
M. Karaman
Kastamonu
M. Akdoğanlı
Burdur
N. Yavuzkan
Diyarbakır
N. Gönenc
Ağrı
N. Güngör
İzmir
N. Kürşad
Ankara
O. Alp
Ordu
O. Vural

Tokat
i. H. Birler
Muğla
i. Oktay
Muş
K. Emre
Çorum
K. Demirel
Kars
K. Okay
Van
K. Kartal
Urfa
M. Aksoy
Kırklareli
M. Atagün
Denizli
M. E. Durul
Urfa
M. A. Göklü
Gaziantep
M. L. Söylemez
Siirt
M. N. Oktay
Adana
M. K. Küçüktepepınar
Niğde
M. Ocakçıoğlu
Gaziantep
M. Sayın
İzmir
M. Akan
Manisa
M. O. Daut
Ankara
M. Maden
Niğde
M. N. Çerezci
Aydın
N. Mentese
Muş
N. Neftçi
Bolu
N. Bayramoğlu
Çankırı
N. Ok
Ankara
O. Eren
Balıkesir
O. Tarı

Aydın
i. Sezgin
Manisa
K. Şahinoğlu
Bursa
K. Önadım
Balıkesir
K. Erdem
Ordu
K. Şensoy
Adana
M. S. Kulaç
Eskişehir
M. İ. Angı
Elâzığ
M. Ayтуğ
Bilecik
M. Ergül
Balıkesir
M. N. Güreş
Giresun
M. E. Turgutalp
İstanbul
M. Yardımcı
Kütahya
M. Erez
Balıkesir
M. Ş. Çavdaroğlu
Ankara
M. K. Coşkun
Samsun
M. Boyar
Kırşehir
M. K. Güneş
Ankara
M. K. Yılmaz
Erzurum
N. Gacıroğlu
Konya
N. Erbakan
Yozgat
N. Tanrıdağ
Samsun
N. Kale
Sakarya
N. Bayar
Konya
O. Okay
Kars
O. Yeltekin

Antalya	Antalya	Erzincan
Ö. Buyrukçu	Ö. Eken	S. Perinçek
Bursa	Balıkesir	Amasya
S. Çanga	S. Z. Altunbaş	S. Aygün
Rize	Denizli	Erzurum
S. Z. Köseoğlu	S. Arslan	S. Erverdi
Manisa	Afyon K.	Ankara
S. Çağlar	S. Mutlu	Ş. Yıldırım
Eskişehir	Afyon K.	Gaziantep
Ş. Asbuzoğlu	Ş. Güler	Ş. Çolakoğlu
İzmir	İzmir	İzmir
Ş. Osm	Ş. Akkan	T. Orhon
Sivas	Kayseri	Erzurum
T. Koraltan	T. D. Avcıgil	T. Bilgin
İçel	Kars	Yozgat
T. Özgüner	T. Artac	T. Nizamoğlu
Kayseri	Kocaeli	Urfa
V. A. Özkan	V. Engiz	V. Melik
Manisa	Maraş	Çorum
V. Bakırlı	V. Kadoğlu	Y. Çağlayan
	Adıyaman	Sivas
	Y. Z. Yılmaz	Y. Z. Önder

G E R E K Ç E

Anayasa 82 nci maddesiyle :

1. — Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin ödenek ve yolluklarının özel kanunla tesbit edildiğini

2. — T. B. M. M. Üyelerinin ödeneklerinin 1 nci derecedeki Devlet Memurunun aylığını ve ödeneğin de onun yarısını geçemeyeceğini,

3. — T. B. M. M. Üyelerinin aylık ve ödeneklerine her ne sebeble olursa olsun yapılacak zam ve ilâvelerin ancak bu zam ve ilâveleri takibeden Milletvekilleri Genel Seçiminden sonra uygulanacağını,

ilke olarak kabul etmiştir.

Buna uygun olarak çıkarılan 1962 tarihli ve 1 sayılı Kanun bu esaslara uygun olarak tedvin edilmiş, 1965 yılında çıkarılan Devlet Memurları Kanunu, 3656, 3659 ve 7244 sayılı kanunların öngördüğü barem sistemini terk ederek 43 nci maddesiyle gösterge ve 154 nci maddesiyle kat sayı esasını kabul ve Devlet Memurlarının aylıklarının tahsil durumu ve hizmet sürelerine göre vasıl oldukları gösterge ile her yıl memleketin ekonomik gelişmesi, genel geçim şartları ve Devletin malî imkânları gözönünde bulundurulmak suretiyle Genel Bütçe Kanunu ile tesbit edilecek ve değişimi aylıklarda artış ve eksiliş sayılmayacak tek katsayı ile çarpımından meydana geleceğini hükme bağlamıştır.

Anayasanın 82 nci maddesinin 2 nci fıkrası ile ödenek ve yollukları 1 nci derecedeki Devlet Memurunun aylığına bağlanmış ve onun tabi sayılmış T. B. M. M. üyelerinin ödenek ve yollukları da, bunu düzenleyen 1 sayılı Kanunda, 657 Sayılı Kanunun 236 nci maddesiyle tadilat yapılmak suretiyle, gösterge ve katsayı sistemine intibak ettirilmiş ve 657 sayılı Kanunun, 1 . 3 . 1966 dan beri ertelenmekte olan malî hükümlerinin 1327 sayılı Kanunun, 93 nci maddesiyle yürürlüğe ko-

nulması üzerine ödenek ve yolluklar 1.3.1970 tarihinden geçerli olmak üzere 1 . 9 . 1970 tarihinde bu esaslar üzerinden ödenmeye başlanmıştır.

Ancak, Anayasa Mahkemesi, 657 sayılı Kanunla 1 sayılı Kanunun 1 nci maddesinin 1965 de yürürlüğe konulmuş ve aradan bir genel seçim geçtikten sonra mali hükümleri ertelenmiş ve aradan bir genel seçim daha geçtikten sonra uygulamaya konulmuş olmasına ve «T. B. M. M. üyeleri ödenek ve yolluklarının memur aylıkları sistemine bağlanmış olması, bu sistemin de her sene bütçe kanunları ile değişen katsayı mekanizmasını kabul etmiş bulunması ve bunun sonucu olarak da katsayı değişikliklerinin meclisler üyelerinin ödenek ve yolluklarına yansıtılmasının da bu sistemin zorunlu bir sonucu sayılması gibi gerekçeler öne sürülerek bütçe kanunları yolu ile de olsa her çeşit yasama tasarrufları sonucu meydana gelecek olan zam ve ilâvelerden T. B. M. M. üyelerinin genel seçimleri beklemeksizin faydalandırılmaları mümkün değildir. Zira 657 sayılı Kanunla getirilen bir sistemin böyle bir sonucu zorunlu kıldığı iddiası yerinde olmadığı gibi, öyle bile olsa kanunların yarattığı sistemlerin ortaya çıkardığı zorunluklar eleştirilmek suretiyle Anayasa Kurallarına aykırı hükümler tesis edilemez. Aksine olarak sistemlerin Anayasa kurallarına uygun düşecek biçimde düzenlenmeleri Anayasanın 8 nci maddesinin kaçınılmaz bir gereğidir «nedeniyle ve» Katsayı, memurların terfilerine dayanan maaş artımı değildir. Terfi yoluyla maaş artırma sistemi Devlet Memurları Kanununca başka koşullara bağlanmıştır. Her sene değişecek katsayı ise, Devlet kadrosunda çalışan hizmet erbabının her derecesi için öngörülen yaşama seviyesinin muhafazasını sağlamak amacını gütmektedir. Hayat pahalılığının artmasına veya lehe olarak değişmesine göre her sene bütçe kanununda artacak veya eksilecek olan katsayı, daha çok memurların belirli derecelerde olanlarının yaşama seviyesini sürdürmek amacına yönelmiştir. Bu arada T. B. M. M. Üyelerinin değişik hayat şartları içerisinde 1 sayılı Kanunla öngörülen seviye tutulmasını sağlayacak bir hükümden faydalanmaları da zam ve ilâve niteliğinde değildir. Esasen 657 sayılı Kanunun 154 ncü maddesinin 2 nci fıkrası «Bu katsayı her yıl memleketin ekonomik gelişmesi, genel geçim şartları ve Devletin malî imkânları gözönünde bulundurulmak suretiyle genel bütçe kanunıyla tesbit edilir» ve 3 ncü fıkrası da «Katsayı değişimi emekli kanunu hükümleri dışında aylıklarda artış veya eksiliş sayılmaz» hükümlerini taşımakta ve katsayı değişiminin maaş artışı veya eksilişi sayılmıyacağını belirtmektedir. Devlet memurlarının teker teker ilerleme ve yükselmeleri 657 sayılı Kanunun 64 ncü maddesiyle 71 nci maddesi arasında gösterilen hükümler içerisinde gerçekleşir, ve bu yolla artış memur için kazanılmış hak olur. Tüm memurların katsayı değişimi yüzünden maaş artımı ise, müktesep hak teşkil etmez. Her sene değişebilir, ekonomik gelişmeye dayanan katsayı artımı, ilk görünüşte, bir zam ve ilâve sayılabilirse de bununda millî hâsıladan Devlet memurlarının da istifade etmesi esasına dayanması ve millet fertleri arasında millî hâsıladan mümkün olduğu ölçüde memurların da faydalandırılmasını emreden sosyal adalet ilkesine dayanması dolayısıyla bunun da memur maaşlarına zam ve ilâve sayılmaması gerekir. Yukarıdaki nedenlerle katsayı değişiminin zahiren ödenecek maaş miktarını artırır gibi görünmesi, her memur sınıfına sağlanması öngörülen geçim seviyesinin muhafazası ve sosyal adaletin gerçekleştirilmesi esaslarına dayanması dolayısıyla maaş artımı niteliğini taşımaz. Bu itibarla da iptal hükmüne katılmamaktayız. «Ve» Anayasanın 82 nci maddesinin son fıkrasının, yani T. B. M. M. Üyelerinin ödenek ve yolluklarını her ne suretle olursa olsun yapılacak zam ve ilâveleri ancak bu zam ve ilâveleri takibeden Milletvekilleri Genel Seçiminden sonra uygulanacağı hükmü, Yasama Meclisi Üyelerinin aylık ve ödeneklerine doğrudan doğruya yapılacak zam ve ilâveleri hedef tutmuştur. Eğer Anayasa koyucu, Devlet memurlarının (1 nci derecedekiler dahil) aylıklarına yapılacak zam ve ilâveden T.B.M.M. nin o dönemdeki üyelerinin yararlanmalarını kasetse idi, son fıkrayı o biçimde yani «Devlet memurlarına yapılacak zam ve ilâveler T.B.M.M. üyelerine ancak bu zam ve ilâveleri takibeden Milletvekilleri Genel seçiminden sonra uygulanır.» Biçiminde düzenler ve böylece 1 nci fıkra ile son fıkra arasında bir bağlantı. Son fıkradaki zam ve ilâvelerin memur aylıklarına yapılacak zam ve ilâvelerle ilişkisi bulunmadığı açıktır. Bunlar memur aylıklarına yapılanlar dışında, doğrudan doğruya Yasama Meclisi üyelerini hedef tutan yan ödemeler niteliğinde

zam ve ilâveler olmak gerekir» muhalif oylarına rağmen 657, 1327 ve 1328 sayılı kanunlarla oluşan ödemelerin T. B. M. M. üyelerine yapılmasının Anayasanın 82 nci maddesinin son fıkrasına aykırı olduğuna karar vermiştir.

Anayasa Mahkemesinin bu iptal kararı karşısında 1327 sayılı Kanun, T.B.M.M. üyelerine eski 1 sayılı Kanunun 1 nci maddesinin atıf yaptığı ve 1327 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesine kadar Devlet memurlarına ödeme yapılmasının mesnedi olan 7244 sayılı Kanunu ilga etmiş ve mahkeme kararının gerekçesi ile de yeni 1 sayılı Kanuna göre ödeme yapılmasına, Anayasanın 152 nci maddesinin son fıkrasına göre, hukukî imkân bulunmamış olduğundan 1 . 3 . 1971 tarihinden itibaren T. B. M. M. üyelerine ödenek ve yolluk vermek imkânı kalmamıştır.

Her ne kadar Anayasa Mahkemesinin 1327 sayılı Kanunun yürürlük maddesi olan 93 ncü maddesinin, isim zikredilmemiş olmakla beraber, Yasama Meclisi üyelerini isdihdaf ettiği gerekçesiyle iptal ettiği (c) fıkrasının bu suretle ortadan kalkması, Anayasanın 82 nci maddesine tamamen uygun olarak tedvin ve 1965 de tadil edilmiş olan 1 sayılı Kanunu 657 sayılı Kanunun katsayı değişiminin zam ve tenzil sayılmayacağını kesin olarak ifade eden 154 ncü maddesinin atfı karşısında, ortadan kaldıracak bir muhkem kaziye değilse de hüküm fıkrasında mevcut «657, 1327, 1328 sayılı Kanunlarla oluşup 1 . 12 . 1970 gününden itibaren gerçekleşen yeni aylık miktarlarının T.B.M.M. Üyeleri bakımından ancak 1970 yılını takip eden İlk Milletvekilleri genel seçiminden sonra uygulama alanına girmesi Anayasanın 82 nci maddesinin gereğinden bulunduğu» ibaresi bu Kanuna müsteniden de ödeme yapılmasını mahzurlu kılmış ve dolayısıyla yasama meclisi üyelerinin Anayasanın 82 nci maddesinin 1 nci ve 2 nci fıkraları ile düzenlenmesi öngörülen bu alanda bir boşluk vücuda getirmiştir.

Bu boşluğun mülga 7244 sayılı Kanunun öngördüğü miktarlar üzerinden yeniden düzenlenmesi 1970 yılını takibeden genel seçimler sonucu T. B. M. M. ne gelecek üyeleri de 657, 1327 ve 1 sayılı Kanun hükümlerinden faydalanma olanağından yoksun bırakacak, hiçbir düzenleme yapılmadığı takdirde halen görev yapmakta olan yasama organı üyelerine ödeme yapmak imkânı bulunamayacağı ve 82 nci maddenin son fıkrasının kazaî yorumunun ilerde katsayıda yapılacak değişikliğin de, 657 sayılı Kanunun 154 ncü maddesinin son fıkrasının kesin hükmüne rağmen, maaşlara zam ve ilâve sayılmasına imkân vereceği ve dolayısıyla bugünkü karar muvacehesinde T. B. M. M. Üyelerinin ödenek ve yolluklarında yeniden bir nizamsızlık vücuda getireceği, bu sebeple 154 ncü maddenin öngördüğü hallerin mevcudiyeti halinde dahi, yeni bir düzensizliğe meydan vermemek için yasama organınca katsayının yükseltilmesi cihetine gidilmemesi ihtimalinin mevcut olduğu ve bundan bütün Devlet memurlarının zarar görmesinin tabii bulunduğu gerekçesiyle Anayasanın 82 nci maddesinde değişiklik yapılması zarureti hâsıl olmuş ve Yasama organı üyelerinin 1 . 3 . 1971 gününden itibaren ödenek ve yolluk almamış olmaları da gözönünde tutularak değişikliğin 1 . 3 . 1971 tarihinden itibaren yürürlüğe girmesini öngören işbu kanun teklifi kaleme alınmıştır.

Anayasa Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Anayasa Komisyonu
Esas No. : 2/524
Karar No. : 10

4 . 6 . 1971

Yüksek Başkanlığa

Anayasanın 82 nci maddesinin değiştirilmesine dair Cumhuriyet Senatosu Kars Üyesi Ziya Ayrım, Cumhuriyet Senatosu İzmir Üyesi Necip Minkelâmoğlu ve Tabii Üye Muzaffer Yurdakuler ile 301 arkadaşının vermiş olduğu tadil teklifi Komisyonumuzun 3 . 6 . 1971 tarihli toplantısında incelenmiş ve aşağıdaki hususlar kararlaştırılmıştır.

Teklifin gerekçesine Komisyonumuz kısmen katılmış ve fakat:

«Anayasa Mahkemesinin bu iptal kararı karşısında» ibaresiyle başlayan 8 ve mütaakip fıkralarındaki netice sebep Komisyonumuzca benimsenmemiştir.

Komisyonumuz 962 tarihli 1 sayılı Kanun ve yine 965 tarihli Devlet Memurları Kanununun 43 ve 154 nci maddeleri muvacehesinde Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin Devlet Memurları Kanununun gösterdiği en yüksek dereceden ödenek ve yolluk almalarına mâni bir hüküm bulunmadığı kanaatini benimsenmiştir. Ve bu sebeple de Büyük Millet Meclisi üyelerinin ödenek ve yolluk almalarını temin maksadı ile Anayasanın 82 nci maddesinin değiştirilmesi gerektiği mucip sebebine katılmamıştır.

Bununla birlikte, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin yolluk ve ödenekleri üzerinde müzakerelerin ve polemik yapılmasının Türkiye Büyük Millet Meclisinin itibarını zedeleyeceği ve Anayasanın on yıllık tatbikatında bu müzakerelerin Parlâmentonun ve parlömanterlerin itibarı üzerine ne derece zarar verdiği göz önüne alınmıştır.

Anayasanın 82 nci maddesinin son fıkrası bugünkü haliyle yeni getirilmiş olan Personel rejimindeki kat sayı sisteminin uygulanması sonucu her katsayı değişiminde aynı spekülasyon ve tartışmaların yenilenmesini dâvet eder bir hüküm olarak Anayasada bulunduğu kanaatine varılmıştır. Ve bu sebeple de bu hükmün Anayasanın 82 nci maddesinin içerisinden çıkarılmasının maddeye sarahat getireceği ve personel reformu esprisine uygun olacağı fikri benimsenmiştir.

Bu sebeple teklifin tümü üzerindeki müzakereler tamamlanarak teklifin tümü kabul edilmiş ve maddelere geçilmiştir.

Teklifteki kanunun başlığı aynen kabul edilmiştir.

1 nci maddenin 1 nci fıkrasındaki (Birinci derecedeki) ifadesi (en yüksek) ifadesiyle ve aynı fıkradaki (ayhğım) tâbiri de (almakta olduğu miktarı) tâbiriyle değiştirilmiştir. Bu değiştirmelerin sebebi, birinci derecedeki Devlet memuru ifadesinin 657 sayılı Kanunla getirilmiş bir tâbir olup ileride bu kanunun değiştirilmesi halinde tereddütlere yol açar mahiyette görülmüştür. Anayasanın ise genel bir kanun olup özel kanunlarla atıf yapmasının doğru olmadığı ve birinci derecede Devlet memuru tâbirinin daha dar bir anlam taşıdığı düşünülmüştür. Gene aynı şekilde ayhık tâbirinin de yeteri kadar açık olmadığı kabul edilerek bunun yerine almakta olduğu miktar tâbiri getirilmiştir.

Teklifin 2 nci maddesindeki yürürlük hükmü Komisyonumuzca benimsenmemiştir. Kanunun yürürlüğü ile geçerliliği arasındaki incelik belirtmek suretiyle ve tatbikatta daha açıklık kazandırmak maksadiyle yeni şekli kabul edilmiştir.

Yüksek Başkanlığa saygıyla sunulur.

Anayasa Komisyonu

Başkan
Adana
C. Akçalı

Sözcü
Denizli
F. Avcı

Kâtip
Erzurum
S. Aras

Ankara
Muhalefet şerhim eklidir
E. Paksüt

Bitlis
K. M. Akışık

Çanakkale
K. Bağcıoğlu

Çanakkale
Yürürlük konusunda söz
hakkım mahfuzdur
R. Sezgin

Çorum
A. Güler

Erzurum
N. Gacıroğlu
İmzada bulunamadı

Kastamonu
S. Keskin

Konya
Muhalefet şerhim eklidir
İ. Baran söz hakkımı saklı tutuyorum
C. Ekinci

Ordu
O. Vural

İzmir
Ş. Akkan
İmzada bulunamadı

Muş
N. Neftçi
İmzada bulunamadı

Emin Paksüt'ün muhalefet şerhi

Hür demokratik düzenin korunması ve sarsıntısız işlemesi maksadıyla ve on yıllık tecrübenin ışığı altında Anayasada bazı değişiklikler yapılması söz konusu iken, sadece 82 nci maddenin değiştirilmesi cihetine gidilmesinde isabet olmadığı gibi, teklifin Anayasa hukukuna ve hukuk mantığına tamamen aykırı olarak (makale şâmil) bir hükmü ihtiva etmesi ve gerekçesinin de fevkalâde karışık ve esas maksadı belirtmekten uzak oluşu bakımlarından teklifin tümüne muhalifim.

3 . 6 . 1971
Emin Paksüt
Ankara

Muhalefet şerhi

1. Parlömanter maaş ve yolluklarının 657 sayılı Kanun hükümleriyle kurulan yeni personel düzenine uygun bir statüde bulunması icabeder. Anayasa Mahkemesinin isabetli saymadığımız gerekçesi, Meclis idarecilerinin tereddütleri yönünden Anayasamızın 82 nci maddesinin yeniden düzenlenmesi gerektiği kanaatindeyim.

Ancak, bu maddenin kaldırılmak istenen son fıkradaki bağlayıcı hüküm, Parlömanterlerin ileride gösterge ve katsayı bakımından alacakları kararları daha objektif koşullarla vermelerini teminen yeni mevzuata uygun biçime getirilmelidir. Komisyona bu yolda yaptığımız teklifteki ilâve fıkra aynen şöyledir :

(Gösterge veya katsayıdaki artışların T. B. M. M. üyelerinin maaş ve ödeneklerine akseden ilâveleri; gösterge veya katsayı artışını takibeden Milletvekili genel seçiminden sonra uygulanır.)

Bu teklif, kabule şayan görülmiyerek reddedildiği cihetle, bağlayıcı bir hükümden yoksun kalan 2 nci maddeyi bu şekliyle eksik sayarak karşı oydum.

2. Kanunun, 1 . 3 . 1970 tarihinden itibaren geçerli sayılacağına dair komisyonda değiştirilen üçüncü maddesine de; genel hukuk kurallarına ve bizatihi Anayasanın 152 nci maddesinin son fıkrasına açıkça aykırı olduğu kanaatiyle muhalifim.

3 . 6 . 1971
Konya Milletvekili
İrfan Baran

C. SENATOSU İDARE ÂMİRLERİ VE
301 ARKADAŞININ TEKLİFİ

9 . 7 . 1961 tarihli ve 334 sayılı T. C. Anayasasının 82 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında
Kanun

MADDE 1. — 9 . 7 . 1961 tarihli ve 334 sayılı T. C. Anayasasının 82 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 82. — Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin ödenek ve yollukları kanunla düzenlenir. Ödenegin aylık tutarı birinci derecedeki Devlet Memurunun aylığını; yolluk da ödenegin yarısını aşamaz.

Ödenek ve yollukların en çok üç aylığı önceden ödenebilir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinde yürürlüğe girer.

MİLLET MECLİSİ
ANAYASA KOMİSYONUNUN
DEĞİŞTİRİŞİ

9 . 7 . 1961 tarihli ve 334 sayılı T. C. Anayasasının 82 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında
Kanun

MADDE 1. — 9 . 7 . 1961 tarihli ve 334 sayılı T.C. Anayasasının 82 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 82. — Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin ödenek ve yollukları kanunla düzenlenir. Ödenegin aylık tutarı en yüksek Devlet memurunun almakta olduğu miktarı, yolluk da ödenegin yarısını aşamaz.

Ödenek ve yollukların en çok üç aylığı önceden ödenebilir.

MADDE 2. — Bu kanun 1 . 3 . 1970 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.